

МЕХАНІЗМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ РЕГІОНІВ КРАЇНИ

Аналіз інвестиційного потенціалу економіки України показав, що загальний обсяг внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування інвестицій у виробничій сфері є недостатнім для інвестиційного розвитку. У цих умовах виключається можливість масового оновлення і бурхливого розвитку всіх галузей та підприємств, стає актуальним селективний підхід, заснований на підтримці пріоритетних галузей і підприємств, що випускають конкурентоспроможну продукцію та продукцію, що заміщає імпорт.

Вагомий внесок у розробку питань формування та підвищення конкурентних переваг зробили вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти О.П. Градов, В.Л. Дікань, Ю.Б. Іванов, Г.П. Іспірян, А.Н. Литвиненко, А.І. Маренич, А. Маршалл, М. Портер, О.П. Сологуб, Ю.Н. Сухачов, М.А. Тат'янченко, Р.А. Фатхутдінов, Ф. Хайск, А.Ю. Юданов та ін. Але на сьогоднішній день дослідження з проблем конкурентних переваг мають розрізнений характер і, що головне – недостатньо висвітлені економічні аспекти,

природа та механізми формування конкурентних переваг та підвищення ефективності інвестиційного забезпечення галузі регіонів.

Мета статті – проаналізувати сучасний стан та ефективність інвестиційної політики легкої промисловості країни та розробити механізми активізації інвестиційного забезпечення галузі Донецько-Придніпровського та Західноукраїнського регіонів.

Інвестиції в основний капітал промисловості почали зростати з 1999 р. Індекс інвестицій у промисловості у 2007 р. порівняно з 2000 р. становив 127,0% при загальному зростанні інвестицій в основний капітал по економіці на 129,8%. Найбільш низькими темпами зростали інвестиції у легку промисловість – на 16,6% (табл. 1). Крім цього, із поживленням економічної активності у період 2004-2005 рр. у структурі інвестицій в основний капітал легкої промисловості намітилася слабка тенденція збільшення частки інвестицій легкої промисловості, яка протрималася зовсім недовго.

Таблиця 1. Інвестиції в основний капітал за видами промислової діяльності, у фактичних цінах; млн. грн. і відсотках до підсумку [6-8]

	2001	%	2002	%	2003	%	2004	%	2005	%	2006	%	2007	%
Уся промисловість	13651	100	15112	100	19726	100	28191	100	35031	100	44804	100	64341	100
Легка промисловість:	161	1,2	146	1,0	266	1,3	360	1,3	493	1,4	409	0,9	479	0,7
текстильна промисловість та пошиття одягу	129	1,0	118	0,8	198	1,0	271	1,0	344	1,0	290	0,6	348	0,5
виробництво шкіри та шкіряного взуття	32	0,2	28	0,2	68	0,3	89	0,3	149	0,4	119	0,3	131	0,2

Слід зазначити, що обсяги інвестицій в основний капітал легкої промисловості протягом тривалого часу залишалися та залишаються найнижчими серед галузей промисловості, що свідчить про незначну ефективність створення нових ресурсів.

Тенденція, яка склалася останніми роками, тобто перевищення вартості введених нових основних засобів і обсягів інвестицій по відношенню до обсягів амортизації, має позитивно впливати на ступінь зношеності основних засобів. Але фактично ступінь

зношеності зростає у промисловості в цілому, а у легкій промисловості коливається з року в рік. Цьому сприяють недоліки в ліквідації застарілих зношених основних засобів, а також необхідність залишати в експлуатації значну частину тих основних засобів, на які вже повністю нарахована амортизація.

Ефективність інвестицій зменшується також зростаючою часткою витрат на капітальні ремонти. У цілому в економіці їх обсяг зріс за останні роки більше ніж удвічі,

а частка в капітальних інвестиціях у 2007 р. досягла 15,3%.

Основою негативних явищ є загальна нестача інвестицій у легку промисловість, індекс фізичного обсягу яких порівняно з 1990 р. досяг від'ємного значення у 2001 р. – 10,8%, а у 2007 р.– лише 4,0%, а також зниження частки інвестицій у легку промисловість від загального їх обсягу в економіку країни: відповідно з 1,2 до 0,7% (табл. 1, табл. 2).

Таблиця 2. Індекси інвестицій в основний капітал за видами промислової діяльності, до попереднього року [7]

Інвестицій в основний капітал	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
По економіці, у т.ч.							
до 1990 р.	30,4	33,1	43,5	55,7	56,8	67,6	87,7
до попереднього року	120,8	108,9	131,3	128,0	101,9	119,0	129,8
По промисловості	113,3	106	124,6	124,9	104,1	115,3	127,0
Легкої промисловості	89,2	86,7	174,3	121,6	119,2	75,8	104,0
Текстильної промисловості та пошиття одягу	92,8	87,4	160,2	122,3	111,9	77,4	105,6
По виробництву шкіри та шкіряного взуття	76,8	83,9	234,3	119,5	140,7	72,0	100,1

Незважаючи на загальні несприятливі інвестиційні умови в Україні, окремим підприємствам галузі вдалося залучити кошти з-за кордону, що деякою мірою стабілізувало їх економічне становище.

Слід відмітити, що за видами економічної діяльності станом на 01.01.2008 р. найбільш привабливою галуззю економіки для іноземного інвестування залишалася промисловість, у яку залучено 8138,0 млн. дол. США (27,6% загальних

іноземних інвестицій країни), що на 35,6% більше, ніж станом на 01.01.2007 р.

На жаль, серед галузей переробної промисловості незначні іноземні інвестиції отримали підприємства легкої промисловості (144,4 млн. дол. США, або 0,5% загального обсягу інвестицій). У 2007 р. прямі іноземні інвестиції в легку промисловість порівняно з попереднім роком збільшилися на 14,4 %, але у загальному обсязі іноземних інвестицій в економіку України їх питома вага залишається всього 1,8% (табл. 3).

Таблиця 3. Прямі іноземні інвестиції в основний капітал промисловості за видами економічної діяльності [7, 8]

	Обсяг інвестицій на початок року							
	2005		2006		2007		2008	
	тис. дол. США	у % до підс.	тис. дол. США	у % до підс.	тис. дол. США	у % до підс.	тис. дол. США	у % до підс.
Промисловість	3867066,7	100	5169192,2	100	6003463,5	100	8137968,3	100
Переробна промисловість	3651876,9	94,4	4769567,4	92,3	5522031,1	92,0	6941032,8	85,3
Легка промисловість	118331,6	3,0	104345,9	2,0	126594,9	2,1	144412,7	1,8

Безумовно, в умовах функціонування територіально-господарських систем, що склалися, домінуючий вплив на економічне зростання роблять обсяги інвестування.

Зростання сукупного капіталу, який забезпечуваний інвестиціями, є необхідною умовою регіонального розвитку [5]. Слід зазначити, що розподіл інвестиційних

ресурсів в економічний розвиток регіонів України відзначається територіальними розбіжностями, які поступово скорочуються, проте залишаються ще доволі високими. Так, у 2007 р. співвідношення між максимальним значенням інвестицій в основний капітал на одну особу – 14223,0 грн. (м. Київ) та мінімальним – 1801,5 грн. (Тернопільська область) склало 7 разів проти 8,5 раза у 2006 р. У регіональному розрізі приріст інвестицій в основний капітал легкої промисловості спостерігався у 2007 р. в усіх регіонах України (у 2006 р. – у 26 регіонах) та варіював від 0,1% у Кіровоградській області і м. Севастополь до 5,8% у Хмельницькій області.

Одним із факторів, який негативно впливає на розвиток легкої промисловості Донецько-Придніпровського регіону є відсутність значної кількості інвестицій. Так, у 2007 р. інвестори надавали перевагу галузі легкої промисловості за такими адміністративно територіальним одиницям Західноукраїнського регіону, як Львівська область (69003,0 тис. грн.), Хмельницька (57470,0 тис. грн.), Закарпатська (20086,0 тис. грн.) та Івано-Франківська області (10386,0 тис. грн.). Також слід відмітити, що найнижча питома вага обсягу інвестицій в основний капітал легкої промисловості у структурі інвестицій переробної промисловості України в 2007 р. спостерігається за Донецько-Придніпровським регіоном.

Якщо розглядати в цілому джерела фінансування інвестиційних процесів за регіонами країни, то слід відзначити, що зазнала змін структура інвестицій в основний капітал за джерелами фінансування. Поступово скорочується роль держави як одного з основних інвесторів, що свідчить про зниження питомої ваги коштів державного бюджету у загальному обсязі інвестицій в основний капітал. Так, у 2007 р. їх частка становила 5,6%, тоді як у 1997 р. – 8,4%. Загалом за останні 10 років така тенденція мала місце у 18 регіонах. У 2007 р. найбільше скорочення участі держави у загальних інвестиційних процесах регіонів мало місце у Чернівецькій, Миколаївській, Хмельницькій та Житомирській областях (де частка державних інвестицій скоротилася

відповідно на 9,5 п.п.; 3,8; 2,6 та 2,5 п.п.). Загалом частка державних коштів зменшилась у 13 областях.

Головним джерелом інвестування (56,5%, або 106519,7 млн. грн.) залишаються власні кошти підприємств та організацій, незважаючи на зменшення їх частки проти 1997 р. на 18,7 п.п.

Загалом, за 2007 р. порівняно з 2006 р. обсяги інвестицій в основний капітал за рахунок власних коштів підприємств зросли в усіх регіонах, з яких у 12 – темпами вищими за середній показник по Україні (на 56,5%). Найбільш активно у свій розвиток інвестували власні кошти підприємства Чернівецької (збільшення у 2,1 р.б.), Луганської (1,8 р.б.), Рівненської (1,7 р.б.), Волинської, Вінницької, Київської областей та м. Києва (відповідно збільшення у 1,6 р.б.).

Слід відзначити, що у 2007 р. частка участі іноземних інвесторів у загальних інвестиційних процесах регіонів країни складала 3,5%.

Оцінити інвестиційну привабливість легкої промисловості Донецько-Придніпровського та Західноукраїнського регіонів можна тільки розглядаючи, по-перше, інвестиційну привабливість регіону, оскільки це багато в чому визначає розвиток існуючих на його території галузей і виробництв, по-друге, визначаючи інвестиційну привабливість самої галузі – легкої промисловості. Економічний підйом останніх років супроводжувався посиленням зацікавленості іноземних інвесторів, що мало продовження й у 2007 р. Станом на 01.01.2008 р. загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, які були залучені в економічний розвиток України, склав 29530,9 млн. дол. США, що на 36,7% більше, ніж на початок 2007 р.

У даний час інвестиційний клімат в Україні в цілому можна оцінити як задовільний. Багатство природних ресурсів розглядається як безперечно позитивний чинник як вітчизняними, так і зарубіжними інвесторами. Проте трудові ресурси оцінюються іноземними інвесторами неоднозначно. В Україні є висококваліфіковані фахівці, інженери в багатьох галузях знань, але робочі кадри часто мають низьку кваліфікацію, управлінський персонал не володіє навиками

організаторської роботи відповідно до вимог світових стандартів, тобто необхідна перекваліфікація робочої сили в Україні відповідно до вимог ринкової економіки.

Величезні труднощі в діяльності інвесторів викликає брак об'єктивної інформації по розвитку регіонів і галузей економіки України, нерозвиненість біржової та банківської системи, нестабільність законодавства, відсутність серйозних гарантій інвестицій.

Хоча регіони України суттєво і відрізняються можливостями інвестиційної привабливості для іноземних інвесторів, зазвичай перевага надається великим промисловим центрам із розвинутою інфраструктурою, з наявністю кваліфікованих трудових ресурсів, з порівняно високою платоспроможністю населення, а також регіонам зі значною сировинною базою. Слід відзначити, що на початок 2008 р. провідними серед регіонів України за обсягами іноземних інвестицій (ім належало 57,9% загального обсягу іноземного капіталу в економіку країни) залишалися м. Київ (32,2%), Дніпропетровська (9,9%), Донецька (4,8%), Харківська (4,3%), Київська (3,7%), Одеська (3,0%), Львівська (2,9%) області, де проживає лише 37,9% наявного населення України.

Слід відзначити, що іноземні інвестори готові вкладати кошти в розвиток української легкої промисловості. У 2007 р. у Новограді-Волинському Житомирській області була відкрита фабрика «RGT–Україна», яка спеціалізується на обробці поверхні, зміні кольору та малюнку готового одягу, її власник – німецький підприємець Дітріх Бок – інвестував у розвиток фабрики понад 4 млн. євро. Нова технологія обробки готового одягу фабрики «RGT–Україна» має перспективи і вже апробована у виробничому домі «Михайло Воронін», на київській фабриці одягу «Дана», вінницькій «Подолія», львівській «Ролада», бердичівській «Юлта» та інших підприємствах легкої промисловості.

На початок 2008 р. провідними серед регіонів України за обсягами іноземних інвестицій у розвиток української легкої промисловості (ім належало близько 45,0% загального обсягу іноземного капіталу в галузь легкої промисловості) залишалися

Львівська (11,3%), Івано-Франківська (9,1%), Закарпатська (7,1%), Хмельницька області (5,5%). Крім цього, аутсайдерами в освоєнні іноземних інвестицій на технічне переоснащення і модернізацію виробництва у 2007 р. були такі підприємства, як «Текстерно» (Тернопіль), «ТК «Донбас» (Донецьк), «Волинський шовковий комбінат» (Луцьк), «Трембіта» (Чернівці), «Володарка» (Вінниця).

Оцінка інвестиційної привабливості регіонів України щорічно (починаючи з 2003 р.) проводилася журналом «Institutional investor» [1, 2]. Як складові інвестиційної привабливості розглядалися дві основні характеристики: інвестиційний потенціал і інвестиційний ризик.

Результати оцінки інвестиційної привабливості суб'єктів Донецько-Придніпровського та Західноукраїнського регіонів за період із 2003 по 2007 р. наведені в табл. 4.

Оцінка інвестиційної привабливості територій Донецько-Придніпровського та Західноукраїнського регіонів показала, що ситуація в різних областях суттєво відрізняється. Найвищим інвестиційним потенціалом серед Донецько-Придніпровського регіону володіють Донецька (2), Дніпропетровська (3) області, найнижчим – Запорізька область (4), по Західноукраїнському регіону найвищий показник – це Львівська (5), Івано-Франківська (6), Закарпатська (7), Чернівецька (8) області. Найнижчий рівень інвестиційних ризиків у Дніпропетровській (2) області, у Західноукраїнському регіоні – у Львівській (4) та Івано-Франківській (6) областях. Треба відзначити, що за аналізований період рейтинг адміністративних одиниць вищезгаданих регіонів значно змінився. Причому більш динамічною характеристикою інвестиційного клімату виступає ризик, ніж потенціал. Це свідчить про нестійкість соціально-економічної ситуації в країні в цілому. Сильно впав рейтинг Тернопільської області: потенціал впав на 7 позицій, інвестиційний ризик – на 6 позицій (збільшився більш ніж у 1,5 раза), що обумовлене станом юридичних умов інвестування в регіоні, зниженням рівня життя, погіршенням фінансового стану, тенденціями в економічному розвитку регіону.

На фоні 27 адміністративних одиниць України Запорізька та Івано-Франківська області посідають досить непогані позиції: по потенціалу відповідно 4 та 7 місця, по ризику відповідно – 8 та 6 місця. По ряду показників у 2007 р. Дніпропетровська, Львівська та Івано-Франківська області

потрапили в число десяти перших регіонів України (найбільша концентрація доходів населення, інноваційна активність підприємств, розвиток малого бізнесу, забезпеченість сировинними ресурсами).

Таблиця 4. Інвестиційний рейтинг суб'єктів Донецько-Придніпровського та Західноукраїнського регіонів [1, 2, 4]

Адміністративні одиниці	Складові інвестиційної привабливості	Інтегральний рейтинг					Зміна рейтингу за 2003-2007 рр.
		2003	2004	2005	2006	2007	
Вінницька	Потенціал	17	13	20	18	24	-7
	Ризик	15	16	18	17	21	-6
Волинська	Потенціал	21	11	25	22	25	-4
	Ризик	11	23	15	19	20	-9
Закарпатська	Потенціал	13	10	17	11	10	3
	Ризик	21	20	14	11	11	10
Івано-Франківська	Потенціал	16	14	12	9	7	9
	Ризик	14	18	13	11	6	8
Львівська	Потенціал	15	16	11	8	5	10
	Ризик	10	11	3	5	4	6
Рівненська	Потенціал	18	15	21	24	22	-4
	Ризик	24	17	16	23	26	-2
Тернопільська	Потенціал	20	21	24	25	27	-7
	Ризик	22	24	20	24	27	-6
Хмельницька	Потенціал	19	12	22	19	21	-2
	Ризик	24	19	19	21	19	5
Чернівецька	Потенціал	20	25	18	20	23	-3
	Ризик	26	27	21	19	25	1
Донецька	Потенціал	3	3	2	2	2	1
	Ризик	9	6	5	3	5	4
Дніпропетровська	Потенціал	4	2	4	3	3	1
	Ризик	8	7	6	2	2	6
Запорізька	Потенціал	6	7	5	4	4	2
	Ризик	12	9	7	7	8	4
Луганська	Потенціал	5	10	9	8	8	-3
	Ризик	5	8	10	10	9	-4

Підвищений інвестиційний ризик у Запорізькій області створюють неблагополучна криміногенна обстановка, екологічна, фінансова і політична ситуація.

Високий рейтинг серед Донецько-Придніпровського регіону має Донецька область (по потенціалу – 2 місце серед 27 суб'єктів України). Донецька область входить до «п'ятірки» лідерів України по: рівню промислового розвитку, купівельній спроможності населення, найбільшій концентрації доходів населення,

забезпеченості сировинними ресурсами, найбільшому обсягу капітальних вкладень.

На нашу думку, ресурсно-сировинна привабливість і достатньо низький кримінальний ризик не сприяють значному зростанню інвестиційних вкладень у легку промисловість Запорізької, Луганської областей, але тенденція зростання іноземних інвестицій у розвиток промисловості регіонів підтверджує необхідність вживання заходів із залучення приватного капіталу, що перш за все пов'язано з чинним законодавством і

необхідністю залучення приватного капіталу під гарантії уряду. Надалі на формування інвестиційного потенціалу легкої промисловості регіону може негативно вплинути тільки висока складова екологічного ризику.

Слід відзначити, що у регіональному розрізі збільшення іноземних інвестицій спостерігалося в усіх адміністративних одиницях Донецько-Придніпровського та Західноукраїнського регіонів України. Так, приріст прямого іноземного капіталу в розвиток регіонів коливався від 6,1% у Волинській області до 2,1 раз в Івано-Франківській та Рівненській областях. Крім Івано-Франківської та Рівненської областей найактивніше зростали іноземні інвестиції у Львівській (на 49,5%) та Донецькій (на 48,5%) областях. Загалом у 12 регіонах приріст прямих іноземних інвестицій перевищував середній показник по Україні.

Таким чином, аналіз інвестиційного клімату як у Донецько-Придніпровському, так і у Західноукраїнському регіонах показав, що в цих регіонах є позитивні передумови для активізації та розширення інвестиційної діяльності.

Оцінку інвестиційної привабливості легкої промисловості необхідно проводити на основі визначення місця галузі у світовій економіці, у національній економіці, аналізу потенціалу галузі та умов її подальшого розвитку.

Слід зазначити, що в умовах експансії імпорту на ринку продукції легкої промисловості України, необхідність збільшення обсягів інвестицій для подальшого розвитку галузі та підвищення її конкурентних переваг очевидна.

Галузі, що мають високі показники окупності продукції та оборотності товарних запасів, є найбільш привабливими для інвестування. Серед підгалузей легкої промисловості такою є швейна промисловість, яка має невеликий цикл виробництва, що забезпечує їй одне з перших місць по оборотності засобів. Крім того, ця підгалузь потребує порівняно невеликих капіталовкладень, оскільки швейне обладнання набагато дешевше за обладнання інших підгалузей легкої промисловості.

«Виробництво виявляється ефективнішим у галузях, які споживають ті

ресурси, які є в регіоні у відносному достатку» [4]. Сировинна спрямованість розвитку Донецько-Придніпровського регіону забезпечує чоловічу зайнятість населення. Вільні жіночі трудові ресурси будуть затребувані при розвитку в регіоні легкої промисловості, яка відрізняється саме своєю трудомісткістю.

Таким чином, легка промисловість виконує важливу роль в економіці регіонів та України в цілому і відрізняється інвестиційною привабливістю. Проте її питома вага в галузевій структурі промисловості останніми роками значно впала (до 1,0%), переступила критичний «пори́г» національної безпеки.

За роки переходу до ринкової економіки у багато разів скоротилися фінансові джерела реального інвестиційного процесу: скоротилася питома вага бюджетних коштів в інвестиціях в основний капітал, підірвані внутрішні джерела нагромадження підприємств (прибуток та амортизаційний фонд), украй низька частка банківського сектору у фінансуванні капітальних вкладень, не працює механізм трансформації заощаджень населення в інвестиції в реальну сферу економіки; в умовах існуючого механізму господарювання, інвестування в реальний сектор економіки вже спочатку є невігідним як для вітчизняних інвесторів, так і для іноземних; результати приватизації державної власності, на яку робилися ставки по залученню додаткових інвестиційних ресурсів, виявилися плачевними: ціна реалізації державної власності була занижена в десятки і навіть сотні разів, багато підприємств після приватизації були перепрофільовані зі шкодою для економіки народного господарства.

У цих умовах гостро постало питання розробки комплексу заходів з активізації інвестиційного процесу в цілому по Україні. Нами пропонується ряд механізмів активізації та підвищення ефективності інвестиційного забезпечення легкої промисловості Донецько-Придніпровського та Західноукраїнського регіонів, які потребують їх реалізації як на державному, так і на регіональному рівні, а також на рівні окремих підприємств галузі.

На державному рівні необхідне сприяння розширенню можливостей залучення зовнішніх ресурсів інвестування, формування загального сприятливого інвестиційного клімату в Україні, розробка та реалізація державних програм підтримки регіональних інвестицій.

Нарощування централізованих інвестицій у легку промисловість можливе при збільшенні бюджетних доходів держави та має здійснюватися при посиленні контролю за цільовим використанням бюджетних коштів та створенні умов, що дозволяють підвищити ефективність таких інвестицій.

Для повернення підприємствам коштів, втрачених у період інфляційних процесів за роки перебудови, доцільно використовувати механізм цільової грошової емісії. Це можна здійснювати шляхом випуску акцій у власність держави на суму капіталу, що емітується, з подальшим перерозподілом контрольного пакета акцій на багатьох приватизованих підприємствах. Це дозволить державі активно підтримувати вітчизняних товаровиробників, сприяти нормальному розвитку господарської діяльності підприємств.

Підтримка інвестиційного процесу (як на державному, так і на регіональному рівні) має будуватися на принципі відшкодування фінансових відносин між державою та підприємствами, тобто підприємства, які отримали державну підтримку, після закінчення певного періоду часу й у міру окупності інвестиційних проектів, мають сплатити раніше отриману підтримку. Державна підтримка підприємств має здійснюватися не безкоштовно, а з використанням механізму протекціоністського інвестиційного кредиту. У цьому випадку доходи бюджету безперервно будуть поповнюватися, і держава зможе постійно розширювати свою інвестиційну діяльність.

Участь держави в інвестиційній діяльності не має зводитися тільки до збільшення обсягів інвестицій. Активізація державної участі в інвестиційному процесі має виявлятися в посиленні економічного регулювання інвестиційної діяльності, створенні сприятливого інституційно-правового й економічного середовища, що

стимулює зростання приватних інвестицій (системи державних гарантій для інвесторів, страхування інвестицій тощо), сприянні розвитку інвестиційної інфраструктури, створенні механізмів, що забезпечують напрям грошових потоків у розвиток виробництва.

У сучасних умовах недостатнього обсягу власних коштів у підприємств легкої промисловості для інвестиційного розвитку, дефіциту бюджетного фінансування в розвиток промислового комплексу регіонів України, найважливішою задачею стає залучення коштів приватних інвесторів або великих корпоративних структур для участі в реалізації сумісних промислових проектів. У зв'язку з цим постає потреба вдосконалення податково-бюджетних відносин, що дозволить врегулювати формування бюджетів і прибутку підприємств, зокрема базових.

Інвестиційний і інноваційний потенціал залежить від роботи банківської системи, насамперед, формування кредитних ресурсів. У ринкових умовах пріоритетний розвиток одержали комерційні банки. Дворівнева банківська система – Національного банку та комерційних банків (у більшості своїй акціонерних товариств) практично контролюється державою та стримує розвиток банківської системи. Раніше особлива роль надавалась Ощадбанку, що пояснюється перш за все тим, що в ньому була зосереджена велика частина внесків населення [9].

Слід зазначити, що одним із найважливіших ресурсів є саме особисті заощадження населення, які у всьому світі утворюють основу довгострокових інвестицій. З аналізу розподілу обсягів заощаджень за економічними групами випливає, що високий рівень концентрації заощаджень у категорії населення, де дохід у декілька разів перевищує прожитковий мінімум.

Для залучення заощаджень населення в реальний сектор економіки, зокрема в легку промисловість Донецько-Придніпровського та Західноукраїнського регіонів, необхідно державі створити організаційно-економічні та правові умови як для інвесторів, так і для підвищення конкурентних переваг самої галузі.

Особисті кошти населення можуть бути залучені в інвестування реального сектору економіки через банки, страхові й інші фонди при зниженні ризиків кредитування, більшому рівні доходності у виробничій сфері, ніж при невиробничій (фінансовій) діяльності, при відновленні довіри населення до фінансово-кредитних інститутів. Зміцненню довіри населення до держави і банківського сектору сприятиме організація системи захисту приватних внесків.

В Україні вже проводяться певні заходи щодо гарантування внесків громадян. Велика частина приватних внесків припадає на комерційні банки України. Згідно із Законом України «Про банки і банківську діяльність» (ст. 36) на них розповсюджуються державні гарантії по внесках (фонд гарантування внесків). Введена система гарантування повернення внесків громадян у комерційних банках. Усе це, разом із нормалізацією системи відсоткових ставок, обліком у відсотковій ставці по депозитах рівня інфляції, удосконаленням якості й розширенням структури пропозиції депозитних послуг, зможе забезпечити масштабну мобілізацію заощаджень населення.

В умовах нестачі внутрішніх ресурсів суттєвого значення набувають іноземні інвестиції. Аналіз питомої ваги іноземних інвестицій у загальному обсязі інвестицій у легку промисловість України показав, що частка іноземного капіталу в інвестуванні цієї галузі була вагомою.

Подальший ефективний розвиток інвестиційної діяльності як у цілому по Україні, так і у Донецько-Придніпровському та Західноукраїнському регіонах, а також розширення кола й активізація іноземних інвесторів, багато в чому залежатимуть від формування в економіці України сприятливого інвестиційного клімату. Найважливішими заходами з формування загального сприятливого інвестиційного клімату в регіонах України, на наш погляд, є: підвищення ефективності інституційного середовища для інвестиційної діяльності, що формується;

зниження темпів інфляції та реальної банківської відсоткової ставки до рівня, що стимулює інвестиції у виробництво;

забезпечення гарантій інвестицій вітчизняних та іноземних інвесторів,

пов'язаних, у широкому значенні, із забезпеченням гарантій власності; створення організацій за державною участю у страхуванні інвестицій від економічних і політичних ризиків; участь України в міжнародних угодах по страхуванню і гарантіях інвестицій;

створення відповідного податкового режиму, направлено на стимулювання інвестиційної діяльності; введення диференційованого підходу як у наданні пільг, так і в обмеженні діяльності іноземних інвесторів;

розвиток і вдосконалення механізму стимулювання іноземних інвестицій на регіональному рівні (гарантійні зобов'язання суб'єктів України, регіональні резервні фонди, регіональні і міжрегіональні організації та служби сприяння інвестиціям, вільні економічні зони).

Висновки. На основі вищевикладеного вважаємо, що більшість підприємств легкої промисловості регіонів країни характеризується нестійким фінансовим станом, нездатністю надати ліквідне забезпечення позик, відсутністю кваліфікованих фахівців у сфері фінансів, які мають професійний досвід залучення капіталу. Отже, основним джерелом довгострокового фінансування таких підприємств є капітал приватних вітчизняних та іноземних інвесторів. На наш погляд, ефективно залучення інвестиційних ресурсів у цих умовах можливе на основі використання механізму розміщення акцій підприємств галузі у потенційних інвесторів за такими етапами: розробка на підприємствах інвестиційних проектів, випуск та розміщення цінних паперів підприємств на фондовому ринку, придбання інвестором акцій підприємства, надходження інвестиційних ресурсів на підприємство, фінансування інвестиційного проекту, отримання прибутку підприємством від реалізації проекту, виплата дивідендів інвестору. Це дозволить значно розширити коло потенційних інвесторів.

Література

1. Інвестиційний рейтинг українських регіонів. 2003-2004 pp. // Institutional investor. – 2004. – № 39. – С. 18-34.

2. Інвестиційний рейтинг українських регіонів. 2005-2007 pp. // Institutional investor.

– 2007. – № 41. – С. 70-92.

3. Сазонец И.Л. Инвестиционная стратегия институциональных инвесторов / И.Л. Сазонец. – Днепропетровск: Наука и образование, 2003. – 151 с.

4. Мамуль Л.О. Нові методичні підходи до аналізу інвестиційної привабливості регіонів / Л.О. Мамуль, Т.А. Чернявська // Вісник економічної науки України. – 2005. – № 1 (7). – С. 83-89.

5. Моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів України за 2007 рік / Департамент регіонального розвитку [проект «Регіональне врядування та розвиток»]. – К.: Міністерство економіки України, 2008. – 354 с.

6. Статистическое обозрение // Ежеквар-

тальный журнал Госкомстата Украины. – 2006. – № 1 (24). – С. 100; № 2 (25). – С. 92.

7. Статистичний щорічник України за 2007 рік / За ред. О.Г. Осауленка. – К.: Техніка, 2006. – 733 с. – (Державний комітет статистики України).

8. Статистичний збірник «Промисловість України у 2001-2007 рр.» / За ред. Л.В. Овденко. – К.: Техніка, 2008. – 301. – (Державний комітет статистики України).

9. Україна – 2006. Рейтинг інвестиційної привабливості регіонів: короткий звіт / За ред. В. Борщевського, В. Пинзеника. – К.: Ін-т реформ, 2007. – 50 с.